

Л. І. Симоненко,

к. е. н., доцент кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління, Поліський національний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6924-3885>

О. В. Симоненко,

аспірант, ННІ Міжнародних відносин Київського університету імені Тараса Шевченка

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8087-2201>

DOI: 10.32702/2306-6806.2022.9.88

МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОМИСЛОВОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ

L. Symonenko,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Economic Theory, Intellectual Property and Public Administration, Polissia National University

O. Symonenko,

PhD student, Educational and Scientific Institute of International Relations Taras Shevchenko National University of Kyiv

GUIDING PRINCIPLES OF INDUSTRIAL POLICY UNDER GLOBAL TRANSFORMATION

Післявоєнна розбудова промисловості має відбуватися на принципах "зеленої" економіки становлення якої є глобальним процесом. Інтеграція в європейську економіку шляхом включення експортних поставок в ланцюги доданої вартості залежить від технологічної конкурентоспроможності промислового виробництва. Національний промисловий комплекс має вагому науково-технічну перевагу, людський капітал. Політика освоєння сучасних технологій має стати активною для бізнесу і держави. Залучені іноземні інвестиції, кошти технічної допомоги, гранти, через державні механізми перерозподілу доцільно спрямувати на нарощення виробництва у виробництвах що використовують високі або технології середньовисокого рівня. Ринкові механізми саморегулювання забезпечать післявоєнне відновлення виробництва промислової продукції, що формує базові ланцюги створення вартості з життєзабезпечення сільського господарства, будівництва, дорожнього господарства та інших видів економічної діяльності.

Post-war recovery of industry should be built on the principles of green economy, energy efficiency, and climate neutrality following principles set out in European Green Deal, which is an integral part of global climate transition. Ukraine already sees and experiences certain progress in adapting and harmonizing business climate and management practices, required for accession to the European Union. Logistics—and economy-wise Ukraine makes steps towards integration to the EU.

The analysis proves that even before the outbreak of the full-scaled war manufacturing sector had undergone certain transformations to chip into global value chains. According to the management of industrial enterprises major factors impeding production of competitive goods are shortage of resources, limited access to technologies and investments.

Both public and corporate sector should start developing and implementing policies that incentivize new technologies. Innovations would help increase total output in manufacturing with higher added value as well as transition to higher technological specialization of export-oriented sectors. Foreign investments, financial and technical assistance, grants should be channeled into high-tech industries. In the meantime, demand for low-tech manufacturing goods will boost recovery of mining industry, heavily affected or otherwise damaged during the war.

Government of Ukraine being aware of the pressing need of industrial recovery and development develops and passes required rules and regulations and sets other enabling framework conditions to increase its competitiveness. Comprehensive state policy is set out in the Concept of state industrial policy (2003); in Sustainable Development Goals till 2030 to build resilient infrastructure, promote inclusive and sustainable industrialization and foster innovation (2019); in the Concept of green energy transition till 2050 to develop low-carbon and resource-efficient industry (2020).

The EU will support recovery and revival of Ukrainian economy on the principles of sustainable development and green transition.

Ключові слова: зелений перехід, додана вартість, конкурентоспроможність, добувна і переробна промисловість, технологічність виробництва, інвестиції, ринкові механізми.

Key words: green transition, added value, competitiveness, mining industry, manufacturing, technologies, investments, market mechanisms.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Розвинена промисловість умова розвитку держави. Індустріальний розвиток на сучасній технологічній основі має потенціал до прискорення економічного зростання національної економіки. Тому питання промислового розвитку та його державної підтримки залишаються актуальними в науковому доробку українських науковців. Актуалізують проблему ефективної реалізації промислової політики необхідність відтворення на новій технологічній основі промислового потенціалу втраченого внаслідок війни. Надання ЄС підтримки "зеленого" переходу для України, отримання Україною статусу кандидата у члени ЄС відкривають для української промисловості значні перспективи пов'язані із залучення іноземних інвестицій та трансфером технологій, а також з участю нашої країни в програмах розвитку та фондах грошових ресурсів ЄС.

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

В цій статті автори не намагатимуться надати ретроспективу поглядів на промислову політику. Існує чимало чудових досліджень, в яких ці погляди викладені. Упродовж тридцяти років наукові школи НАНУ, наприклад Інституту економіки та прогнозування неодноразово переосмислювала промислові мультиплікатори тобто точки зростання для національної економіки, які забезпечують міжгалузеву ланцюгову активізацію реального сектору економіки [1, 2]. Разом з тим, фахівці НАНУ, до прикладу Хаустова О.В., на основі системного вивчення нормативно-правової бази державної підтримки розвитку промисловості дійшла висновку про відсутність практичних механізмів впровадження задекларованих завдань державної підтримки промислового розвитку [3, с.162]. В умовах воєнної агресії РФ науковий колектив інституту вивчає її наслідки для української промисловості [4]. Науковці НІСД, які здійснюють супровід державної візії стратегії розбудови економіки в умовах глобальних загроз напрацювали науковий доробок, що втілюється в монографії, програмні документи, аналітичні доповіді [5]. Стратегічне бачення розвитку промисловості полягає її післявоєнній розбудові на принципах "зеленої" економіки, енергоефективності та кліматичної нейтральності, адже європейський зелений курс є глобальним процесом [6]. В умовах ціннісного вибору на євроінтеграцію постає завдання з включення українського бізнесу у ланцюги доданої вартості ЄС, що відкриває нові можливості для економічного зростання національної економіки. Тому ринкові і застосовувані державною механізми підтримки промислового розвитку позначаються на кількісному зростанні і якісних змінах у виробництві, збільшення виробництва є джерелом економічного зростання національної економіки.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета статті полягає у визначенні ринкових за застосовуваних державною механізмів включення національного промислового комплексу у ланцюги доданої вартості ЄС через оцінку його спроможності що склалася у довоєнний період та євроінтеграційних очікувань.

Для оцінки спроможності включення у ланцюги доданої вартості в дослідженні використані дані системи національних рахунків (СНР) про частку промисловості у виробництві ВВП [7], дані опитувань керівників промислових підприємств про очікування перспектив розвитку їх ділової активності, що проводяться Державною службою статистики [10—13] та дані моніторингу досягнення цілі зростання економіки та оптимізації її структури на основі сталої індустріалізації та впровадження інноваційних технологій [15].

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Загалом, системні характеристики національного промислового виробництва містить СНР, методологія якої дозволяє визначати додану вартість створену у видах економічної діяльності, в тому числі у промисловому виробництві. Здатність економіки до виробництва готової продукції з високою часткою доданої вартості та експорту такої продукції визначають технологічність економіки, тобто здатність до інновацій (технологічних, організаційних, маркетингових, продуктових). Дані СНР також відображають структурні зміни в економіці, тобто зміни частки окремих видів економічної діяльності у створення доданої вартості. Успішні структурні зміни сприяють переходу від трудомістких (низькотехнологічних) видів діяльності до більш високотехнологічних, що супроводжуються підвищенням продуктивності праці, інноваціями та технічним прогресом. Конкурентоспроможність національного промислового виробництва це спроможність інтегруватися у глобальні ланцюги створення доданої вартості [16, с. 35].

У статистичному збірнику "Національні рахунки України" за 2020 рік, містяться показники валової доданої вартості за видами економічної діяльності за 2010—2020 рр. [7 с. 104—118] (Таблиця 1).

Кількісно, обсяги українського промислового виробництва скорочуються. Якісні зміни в промисловому виробництві можна аналізувати на основі даних структури ВДВ. Наразі, Державна служба статистики використовує поділ на добувну і переробну промисловість з розподілом за видами економічної діяльності. Як свідчать дані таблиці частка промислового виробництва у структурі ВДВ знижується і його відтворувальний потенціал зменшується. За оцінками ТПП частка переробної промисловості у ВВП України є нижча порівняно з Польщею, Словаччиною, Туреччиною; промислове виробництво характеризується низькою продуктивністю праці на одного працівника, що в 3—4 рази нижче

ніж у зазначених сусідніх країнах; в промисловості країни майже припинився інноваційний процес, зокрема в машинобудуванні частка коштів яка тратиться на нові розробки складає менше 2% від виручки, в розвинених країнах цей рівень становить 3—4%, а провідні машинобудівні концерни витрачають — 6—7%. Фахівці ТПП однією з ключових причин такого стану промисловості вважають "відсутність інструментів державної підтримки цього сектору подібних тим, які діють в інших країнах" [8]. Як слушно зауважує В.Пекар в українських реаліях панує думка, що для реіндустріалізації потрібна індустріальна політика, розуміючи під цим пільги, преференції та дешеві кредити. Варто зазначити, що українські "промисловці" вже мали пільги, преференції та дешеві кредити, але бажаного результату досягти не вдалося. Декларувалися в нас вже і вільні економічні зони, і спеціальні умови, і протекціоністські заходи, але виявилось, що це лише корупційні ризики. Натомість успішні промислові компанії, створені в Україні за роки незалежності, — це або українські інвестиції, або іноземні без усяких пільг [9]. Тобто, очевидно є необхідність поєднання набору інструментів застосовуваних державою (податків, субсидій, державних закупівель та ін.), до промисловості як до об'єкта та інструментів саморегулювання, або ринкових інструментів, тобто тих які формуються або сформувалися в промисловості.

Для аналізу "готовності" національного промислового виробництва до включення у ланцюги доданої вартості авторами використані дані Державної служби статистики щодо очікувань промислових підприємств перспектив розвитку їх ділової активності. Детально з методологією оцінки очікувань можна ознайомитися на сайті Державної служби статистики за посиланням [10]. Оцінки керівниками промислових підприємств попиту за десять років (рис. 1) свідчать, що у довоєнний період сформувалися песимістичні ділові очікування щодо спроможності до включення у ланцюги доданої вартості через недостатній попит.

Оцінки поточного обсягу іноземних замовлень на виробництво продукції (експортного попиту) у промисловості мала аналогічну тенденцію, і в першому кварталі 2022 року оцінка становить мінус 22%, у переробній промисловості — мінус 24%, [11, с. 3]. Фактори, що стримують промислове виробництво діють як з боку попиту так і з боку пропозиції. Зокрема, це зростання відпускних цін готової продукції, зменшення кількості працівників через нестачу робочої сили, брак сировини, матеріалів, устаткування, фінансові обмеження. Завантаженість виробничих потужностей, на початок 2022 року в середньому складала 68,7%, рівень забезпеченості замовленнями, у середньому становив 5 місяців [11, с. 4].

Очікування керівників промислових підприємств щодо зміни обсягу іноземних замовлень на виробництво промис-

Таблиця 1. Показники розвитку промислового виробництва у 2010—2020 рр.

Роки	Індекси фізичного обсягу, % до попереднього року			Частка промисловості в структурі валової доданої вартості, % (усього за видами економічної діяльності 100%)	
	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	Переробна промисловість	ВВП	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	Переробна промисловість
2010	104,6	104,6	104,1	6,7	15,8
2011	109,3	103,3	105,5	7,6	13,8
2012	100,2	97,7	100,2	6,7	14,3
2013	96,9	90,1	100,0	6,3	12,8
2014	84,6	91,4	93,4	5,7	14,0
2015	86,2	84,8	90,2	5,6	14,0
2016	99,5	103,7	102,4	6,5	14,4
2017	93,7	104,0	102,4	7,0	14,2
2018	102,6	101,7	103,5	7,1	13,6
2019	98,2	100,9	103,2	6,3	12,6
2020	97,0	94,2	96,2	5,3	11,8

Джерело: складено автором на основі [7, с. 66, 114].

лової продукції (експортного попиту) у 2020—2022 рр. приведені в таблиці 2. Результат опитування є балансом між такими 4-ма варіантами відповіді: експорт збільшиться, не зміниться, зменшиться, не буде експорту.

Як засвідчують дані таблиці, у промисловості до виробництва з позитивними балансом очікувань попиту з-за кордону слід віднести ряд виробництв переробної промисловості, зокрема це виробництво харчових продуктів і напоїв, обробка деревини, виробництво фармацевтичних препаратів, металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції, виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів та іншої продукції, ремонт машин та устаткування. Виробництво хімічної продукції, мінеральної продукції (цементу, піску, гравію) та металургійне виробництво сукупно формують основні ланцюги створення вартості як в промисловості так і в сільському господарстві, будівництві та інших видах економічної діяльності і є незамінними для національної економіки кожної країни. Таким чином, можна констатувати що саме ці види діяльності в промисловому виробництві конкурентоспроможні і дозволяють інтегруватися в локальні ланцюги доданої вартості, в європейський промисловий простір. Структурні показники співпраці України з ЄС у галузі торгівлі засвідчують середньо — та низькотехнологічну спеціалізацію експортних поставок.

Відтворення виробництва в промисловості, просте і розширене, потребує інвестицій. Оцінки інвестиційних очікувань у промисловості упродовж 2015—2021 рр. засвідчують в основному зростання обсягу капітальних інвестицій в добувній промисловості і розробці кар'єрів, виробництві інвестиційних товарів [13]. Дані структури

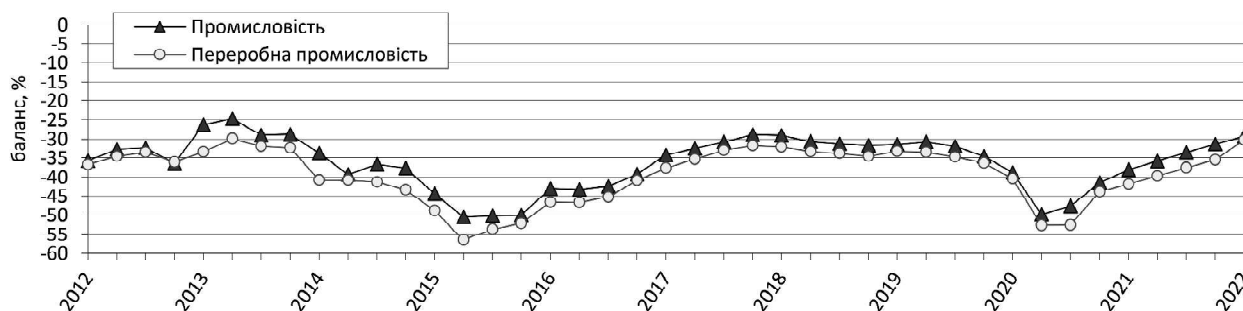

Рис. 1. Оцінка поточного обсягу замовлень на виробництво продукції (попиту) у промисловості (дані сезонно скориговані)

Джерело: [11, с. 1].

Таблиця 2. Очікування зміни обсягу іноземних замовлень на виробництво продукції (експортного попиту) за видами економічної діяльності у 2020–2022 рр., %

	2020	2021	2022
Промисловість	2	-2	3
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	-4	0	0
Добування кам'яного та бурого вугілля	0	0	0
Добування сировини нафти та природного газу	0	0	0
Добування металевих руд	-7	-7	0
Добування інших корисних копалин і розроблення кар'єрів	-6	3	0
Надання допоміжних послуг у сфері добувної промисловості та розроблення кар'єрів	0	0	0
Переробна промисловість	4	-2	3
Виробництво харчових продуктів	4	-1	3
Виробництво напоїв	2	0	7
Виробництво тютюнових виробів	-20	20	-12
Текстильне виробництво	11	-4	-13
Виробництво одягу	8	-13	6
Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	14	-27	-20
Оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів; виготовлення виробів із соломки та рослинних матеріалів для плетіння	-3	7	26
Виробництво паперу та паперових виробів	0	0	9
Поліграфічна діяльність, тиражування записаної інформації	-13	-4	0
Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	-14	0	9
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	2	0	-2
Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	0	0	9
Виробництво гумових і пластмасових виробів	0	-9	0
Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	-2	-7	0
Металургійне виробництво	10	7	8
Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	4	-1	6
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	4	-5	11
Виробництво електричного устаткування	-6	-7	-13
Виробництво машин і устаткування	6	-10	-5
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	14	7	19
Виробництво інших транспортних засобів	5	-2	10
Виробництво меблів	0	-7	-3
Виробництво іншої продукції	20	2	10
Ремонт і монтаж машин і устаткування	5	7	5

Джерело: складено авторами за даними Державної служби статистики за даними [12].

інвестицій у промисловості 2015–2021 рр. за їх цільовим призначенням пов'язані зі заміною зношених машин або устаткування, розширенням виробничих потужностей і раціоналізацією виробництва засвідчують наявний потенціал до відновлення виробництва, адже сукупно частка інвестицій спрямованих на розширення виробничих потужностей і раціоналізацію виробництва перевищувала частку інвестицій пов'язаних зі заміною зношених машин або устаткування. Серед факторів, що впливають на інвестиції у промисловості переважають фінансові, отже викристалізовується і відповідний механізм політики підтримки промислового розвитку.

У довгостроковому періоді з переходом до принципів циркулярної економіки в ЄС, попит на промислову сировинну продукцію знижуватиметься через продовження терміну використання товарів та стимулювання використання вторинної сировини і в українській промисловості зростатиме потреба у інвестиціях у промисловість, адже ЄС став основним торговельним партнером України з 2014 року. Важливість європейського ринку для України зростає, і Україна економічно та логістично інтегрується з ЄС. За оцінками VoxUkraine, у період з січня 2015 року по червень 2022 року було прийнято майже 1300 реформаторських законодавчих ініціатив, і найбільшого прогресу досягнуто у гармонізації бізнес-середовища та управління [14].

В ЄС ухвалено (2020) Нову промислову стратегію, План дій з циркулярної економіки та Стратегію формування цифрового майбутнього Європи, спрямовані ці

документи на реалізацію цілей європейського зеленого курсу. Нова промислова стратегія яка розрахована на 25 років має пріоритет підтримати глобальну конкурентоспроможність промисловості ЄС, і до 2030 року як на рівні ЄС, так і окремих-країн членів планується реалізувати пакет політик і заходів ЄС, спрямованих на підтримку і стимулювання (у різних формах) інноваційних технологій з видобутку, переробки і виробництва (по всьому ланцюжку створення вартості) що забезпечить стаке використання ресурсів і додатково не забруднюватиме довкілля. Європейський стратегічний курс "зеленого" переходу відкриває й для України нові перспективи для технологічного переходу. Наприклад, Єврокомісія допоможе реалізувати масштабні інноваційні проекти в металургії з виробництва сталі з нульовими викидами від виробництва, коштом Європейського співтовариства вугілля та сталі та Інноваційного фонду Європейської системи торгівлі викидами. Разом з тим, модернізація промисловості України потребує створення власних бізнес-моделей з вторинного використання ресурсів і реалізації політики сталого поводження з відходами [6, с. 40–44].

Інноваційність технологій виробництв переробної промисловості України відображені даними таблиці 3.

Дані таблиці ілюструють необхідність стимулювання державою зрушень в структурі промисловості і потребу створення власних бізнес-моделей на користь розвитку технологічних видів виробництва, адже для забезпечення розвитку високо- та середньо- високотехнологічних секторів переробної промисловості із високою часткою доданої вартості в країні збережений людський капітал. Тобто освітня підготовка, кваліфікація, знання й готовність до впроваджень технологій є конкурентними перевагами української промисловості. Однак, за оцінками УкрІНТЕІ "слабкі державні інституції, несприятливе середовище для ведення інноваційного бізнесу та недружня фінансова система заважають розкриттю підприємницького потенціалу, створюють перешкоди для комерціалізації інновацій та їх впливу на зростання ВВП" [16, с. 4].

Ретроспективний погляд становлення державних інституцій політики підтримки промисловості засвідчує її історичний поступ, що бере свій початок з Концепції державної промислової політики (2003). Відповідно документу, промислової політика "спрямована на досягнення промисловістю якісно нового рівня розвитку, посилення промислового потенціалу держави, задоволення потреб населення, зростання обсягів виробництва і підвищення конкурентоспроможності промислової продукції" [17]. Державна підтримка розвитку промисловості унормовується рядом програмно-цільових документів [3], хоча Закон України "Про промислову політику" розроблено та внесено на розгляд Верховної Ради України як проект у 2020р. Натомість, як зазначають фахівці ЄБА у липні 2022 року набрав чинності Закон України № 1977-ІХ, який вносить зміни до Закону України "Про публічні закупівлі" в частині вимог до ступеня локалізації виробництва. Ступінь локалізації виробництва визначається як показник місцевої складової у питомій вазі вартості сировини, матеріалів, вузлів, агрегатів, деталей, складових частин і комплектуючих виробів, робіт, послуг та інших складових вітчизняного виробництва у собівартості товару, що є предметом закупівлі [18]. Відповідно до змін замовники можуть здійснювати закупівлю низки товарів, що належать до продукції переробної промисловості, або робіт чи по-

слуг, які передбачають передачу таких товарів, виключно якщо ступінь локалізації виробництва дорівнює чи перевищує: у 2022 році — 10%, з поступовим доведенням цього показника до 40% у 2028—2032 рр. [18]. Впровадження цих норм дозволить додатково підтримати виробників технологічної продукції сектору експортоорієнтованої обробної промисловості.

З метою створення середовища для розвитку конкурентоспроможного виробництва та інтегрування українських підприємств в глобальні ланцюги доданої вартості, за оцінками ТПП України, необхідно забезпечити в країні "верховенство права, якісну логістичну інфраструктуру та ефективне митне і тарифне регулювання, надання державної підтримки промисловості, зокрема впровадження інституційних та фінансових механізмів державної підтримки промисловості (між тим, частка видатків Державного бюджету України на підтримку промисловості скоротилася з 3,5% в 2013 році до 0,7% у 2019 році, а прямого фінансування — відповідно з 3,2% до 0,3%)" [8].

Розширення фінансових можливостей відбудови української промисловості на новій технологічній основі потребує спільних зусиль бізнесу і держави. Після закінчення бойових дій Україна зможе розраховувати на інвестиції для відбудови від ЄС в тому числі у формах грантів та технічної допомоги. Інституційно, акумуляція грошей здійснюватиметься через спеціальний Трастовий фонд солідарності і ЄС ставитиметься до таких інвестицій як до вкладень у фінансування потенційного майбутнього члена ЄС. Обсяги інвестування залежатимуть від прогресу України в реформуванні законодавства та виконанні політичних умов, необхідних для входження до складу ЄС. При цьому розбудова промисловості має відбуватися з урахуванням принципів "зеленої" економіки, що передбачає відновлення зруйнованих підприємств із запровадженням на них вищих рівнів продуктивності праці, енергоефективності та кліматичної нейтральності, більшим обсягом виробленої продукції.

ВИСНОВКИ

Як показав аналіз, у довоєнний період, ряд виробництв переробної промисловості, зокрема виробництво харчових продуктів і напоїв, обробка деревини, виробництво фармацевтичних препаратів, металургія та виробництво готових виробів з металу, виробництво електронної та оптичної продукції, комп'ютерів, виробництво транспортних засобів, ремонт машин та устаткування, зазнав якісних змін які дозволяють включитися у міжнародні ланцюги доданої вартості. За оцінками керівників промислових підприємств виробництво конкурентоспроможних товарів стримують брак ресурсів, технологій та інвестицій. Суттєву роль у післявоєнному відновленні промисловості відіграватимуть ринкові механізми саморегулювання, адже попит на промислову продукцію для відновлення економіки зростатиме, особливо той, що формує основні ланцюги створення вартості в промисловості, сільському господарстві, будівництві, дорожньому господарстві та інших видах економічної діяльності. Для включення в європейську економіку бізнес і держава повинні задіяти механізми розвитку конкурентних переваг української промисловості, якими є людський капітал, для виробництва технологічних товарів. ЄС, підтримує відбудову української економіки на засадах сталого розвитку і зеленого переходу.

Література:

1. Промислова політика посткризової економіки: кол. монографія / за ред. А.В. Дейнеко; М.М. Якубовського. Київ: ДУ "Ін-т екон. та прогноз. НАН України", 2014. 316 с.

Таблиця 3. Розвиток високо- та середньовисокотехнологічних секторів переробної промисловості, які формують експортоорієнтовані ланцюги доданої вартості у 2015—2020 рр.

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Частка працівників, зайнятих на підприємствах, які належать до високо- та середньо- високотехнологічних секторів переробної промисловості (зокрема, з виробництва фармацевтичних продуктів і препаратів; хімічної продукції; машинобудування; комп'ютерів, електронної та оптичної продукції; повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування відповідно до КВЕД), у загальній кількості зайнятих працівників у промисловості, %	21,2	21,1	21,5	21,6	21,5	20,5
Частка доданої вартості за витратами виробництва підприємств, які належать до середньовисокотехнологічного сектору переробної промисловості (зокрема, виробництва хімічної продукції; електричного устаткування; машин та устаткування; автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів; інших транспортних засобів відповідно до КВЕД), у загальній доданій вартості за витратами виробництва, %	4,7	3,3	3,4	3,8	3,8	3,4
Частка доданої вартості за витратами виробництва підприємств, які належать до високотехнологічного сектору переробної промисловості (зокрема, з виробництва фармацевтичних продуктів і препаратів; комп'ютерів, електронної та оптичної продукції; повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування відповідно до КВЕД), у загальній доданій вартості за витратами виробництва, %	1,9	1,9	1,7	1,4	1,2	1,3

Джерело: складено авторами за даними інформаційного забезпечення цілей сталого розвитку Державної служби статистики. Ціль 9. Промисловість, інновації та інфраструктура [15].

2. Розвиток промисловості для забезпечення зростання та оновлення української економіки: науково-аналітична доповідь / за ред.: А.В. Дейнеко. Київ: ДУ "Ін-т екон. та прогноз. НАН України", 2018. 158 с.

3. Хаустова В. Є. Нормативно-правова база державної підтримки розвитку промисловості України. Проблеми економіки. 2015. № 1. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2015-1_0-pages-149_167.pdf

4. Дейнеко А.В., Кушніренко О.М., Ципліцька О.О., Гахович Н.Г. Наслідки повномасштабної воєнної агресії РФ для української промисловості. Економіка України. 2022. № 5 (726) С. 3—25. URL: http://economyukr.org.ua/?page_id=723&lang=uk&aid=537

5. Тридцять років Незалежності України: соціально-економічні підсумки та стратегічні візії майбутнього: аналіт. доп. / за ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2021. 324 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-01/analit_dop_30rokiv.pdf

6. Європейський зелений курс і кліматична політика України: аналіт. доп. / за заг. А. Ю. Сменковського. Київ: НІСД, 2022. 95 с. URL: <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2022.12>

7. Статистичний збірник "Національні рахунки України" за 2020 рік. Київ: Державна служба статистики, 2022. 223 с. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/druk/publ-cat/kat_u/2022/zb/02/NRU_2020.pdf

8. Резолюція за підсумками "Українських індустриальних днів": 3 Конференції "Нова індустриалізація" та 2 Форуму індустриальних парків (3—4 грудня 2019 р. м. Київ, ТПП України)

9. Пекар В. Промислова політика та фактор бідності. URL: <https://site.ua/valerii.pekar/promislova-politika-ta-pastka-bidnosti-iywwgqj>

10. Методологічні пояснення державного статистичного спостереження "Стан ділової активності

підприємств". URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2015/fin/rp/met_opd.html

11. Очікування промислових підприємств у I кварталі 2022 року щодо перспектив розвитку їх ділової активності. Державна служба статистики. URL: file:///C:/Users/User/Desktop/prom_Ikv_2022_u.pdf

12. Очікування промислових підприємств щодо перспектив розвитку їх ділової активності за видами економічної діяльності та основними промисловими групами (2020). URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/fin/opd_ek/pr/pr_10.20.xlsx

13. Інвестиційні очікування у промисловості (2015—2022). URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/fin/opd_ek/io_pr/io_pr_15_22_ue.xlsx

14. Ilona Sologoub. Ukraine's EU Integration: A Long Way Home. *Intereconomics*. 2022. № 57(4). P.218-224. URL: https://link.springer.com/epdf/10.1007/s10272-022-1066-1?sharing_token=ju6DMYroyXMeT6FePNRhxPe4RwlQNchNBvi7wbcMAY4k-SeA6tO46hkRVJ_3uB11YKyTlhDIwTUXv6S0y9kwVLNF-eTz6yZb_HkIUEvCHV6XxaleqMkoB9VNtIEW9JZCaTXDoJPUEvuC6c2fWEnyEmv6RNouTFvTaMyZNFQPjM=

15. Інформаційне забезпечення моніторингу ЦСР. Ціль 9 "Промисловість, інновації, інфраструктура". URL: https://www.ukrstat.gov.ua/csr_prezent/2020/ukr/st_rozv/metadata/09/09.htm (дата звернення 31.08.2022)

https://www.ukrstat.gov.ua/csr_prezent/2020/ukr/st_rozv/metadata/09/data/9.4.1.xlsx

https://www.ukrstat.gov.ua/csr_prezent/2020/ukr/st_rozv/metadata/09/data/9.4.2.xlsx

https://www.ukrstat.gov.ua/csr_prezent/2020/ukr/st_rozv/metadata/09/data/9.4.3.xlsx

16. Стан науково-інноваційної діяльності в Україні у 2020 році: науково-аналітична записка [Електронний ресурс] / Т.В. Писаренко, Т.К. Куранда, Т.К. Кваша та ін. Київ: УкрІНТЕІ, 2021. 39 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/2021/06/23/AZ.nauka.innovatsiyi.2020-29.06.2021.pdf>

17. Концепція державної промислової політики. Схвалено Указом Президента України від 12.02.2003 року № 102/2003 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/102/2003#Text>

18. Коментар Європейської Бізнес Асоціації "Закон про локалізацію виробництва набрав чинності". URL: <https://eba.com.ua/zakon-pro-lokalizatsiyu-vyrobnytstva-nabrav-chynnosti/>

19. Європейський Зелений Курс. Галузеве співробітництво. Україна та ЄС. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/galuzeve-spivrobitnictvo/klimat-yevropejska-zelena-ugoda>

References:

1. Dejneko, L.V. and Yakubovs'kij, M.M. (2014), *Promyslova polityka postkryzovoi ekonomiky* [Industrial policy of the post-crisis economy], DU "In-t ekon. ta prohnz. NAN Ukrainy", Kyiv, Ukraine.

2. Dejneko, L.V. (2018), *Rozvytok promyslovosti dlia zabezpechennia zrostantia ta onovlennia ukrains'koi ekonomiky* [Development of industry to ensure the growth and renewal of the Ukrainian economy], DU "In-t ekon. ta prohnzuv. NAN Ukrainy", Kyiv, Ukraine.

3. Khaustova, V.Ye. (2015), "Regulatory and legal basis of state support for the development of Ukrainian industry", *Problemy ekonomiky*, vol. 1, available at: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2015-1_0-pages-149_167.pdf (Accessed 31.08.2022).

4. Dejneko, L.V. Kushnirenko, O.M. Tsyplits'ka, O.O. and Hakhovych, N.H. (2022), "Consequences of full-scale military aggression of the Russian Federation for ukrainian industry", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 5 (726), pp. 3—25, available at: http://economyukr.org.ua/?page_id=723&lang=uk&aid=537 (Accessed 31.08.2022).

5. Zhalilo, Ya.A. (2021), "Thirty years of Ukraine's Independence: socio-economic results and strategic visions of the

future", available at: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-01/analit_dop_30rokiv.pdf (Accessed 31.08.2022).

6. Smenkovs'kij, A.Yu. (2022), *Yevropejs'kyj zelenyj kurs i klimatychna polityka Ukrainy* [The European Green Course and Ukraine's climate policy], NISS, Kyiv, Ukraine. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2022.12>

7. State Statistics Service of Ukraine (2022), "Statistical collection "National accounts of Ukraine" for 2020", available at: https://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2022/zb/02/NRU_2020.pdf (Accessed 31.08.2022).

8. Ukrainian Chamber of Commerce and Industry (2019), *Rezoliutsiia za pidsumkamy "Ukrains'kykh industrial'nykh dniv": 3 Konferentsii "Nova industrializatsiia" ta 2 Forumu industrial'nykh parkiv (3—4 hrudnia 2019) [Resolution based on the results of the "Ukrainian Industrial Days": 3 Conferences "New Industrialization" and 2 Forums of Industrial Parks (December 3—4, 2019)*, Ukrainian Chamber of Commerce and Industry, Kyiv, Ukraine.

9. Pekar, V. (2020), "Industrial policy and the poverty factor", available at: <https://site.ua/valerii.pekar/promyslova-politika-ta-pastka-bidnosti-iywggj> (Accessed 31.08.2022).

10. State Statistics Service of Ukraine (2022), "Methodological explanations of the state statistical observation "State of business activity of enterprises"", available at: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2015/fin/rp/met_opd.html (Accessed 31.08.2022).

11. State Statistics Service of Ukraine (2022), "Expectations of industrial enterprises in the 1st quarter of 2022 regarding the prospects for the development of their business activity", available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 31.08.2022).

12. State Statistics Service of Ukraine (2020), "Expectations of industrial enterprises regarding the prospects for the development of their business activity by types of economic activity and main industrial groups (2020)", available at: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/fin/opd_ek/pr/pr_10.20.xlsx (Accessed 31.08.2022).

13. State Statistics Service of Ukraine (2022), "Investment expectations in industry (2015—2022)", available at: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/fin/opd_ek/io_pr/io_pr_15_22_ue.xlsx (Accessed 31.08.2022).

14. Sologoub, I. (2022), "Ukraine's EU Integration: A Long Way Home", *Intereconomics*, vol. 57 (4), pp. 218-224, available at: https://link.springer.com/epdf/10.1007/s10272-022-1066-1?sharing_token=ju6DMYroyXMeT6FePNRhxPe4RwlQNchNBvi7wbcMAY4k-SeA6tO46hkRVJ_3uB11YKyTlhDIwTUXv6S0y9kwVLNF-eTz6yZb_HkIUEvCHV6XxaleqMkoB9VNtIEW9JZCaTXDoJPUEvuC6c2fWEnyEmv6RNouTFvTaMyZNFQPjM= (Accessed 31.08.2022).

15. State Statistics Service of Ukraine (2020), "Information support for the monitoring of the Central Bank. Goal 9 "Industry, innovation, infrastructure"", available at: https://www.ukrstat.gov.ua/csr_prezent/2020/ukr/st_rozv/metadata/09/09.htm (Accessed 31.08.2022).

16. Pysarenko, T.V. Kuranda, T.K. Kvasa, T.K. (2021), "State of scientific and innovative activity in Ukraine in 2020", available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/2021/06/23/AZ.nauka.innovatsiyi.2020-29.06.2021.pdf> (Accessed 31.08.2022).

17. President of Ukraine (2003), Decree "Concept of state industrial policy", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/102/2003#Text> (Accessed 31.08.2022).

18. EBA (2022), "The Law on Production Localization Entered into Force", available at: <https://eba.com.ua/zakon-pro-lokalizatsiyu-vyrobnytstva-nabrav-chynnosti/> (Accessed 31.08.2022).

19. Mission of Ukraine to the European Union (2021), "European Green Deal", available at: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/galuzeve-spivrobitnictvo/klimat-yevropejska-zelena-ugoda> (Accessed 31.08.2022).

Стаття надійшла до редакції 07.09.2022 р.